

Enhancing woman's role research in Turkey in terms of managerial, economical and social respects¹

Türkiye'de yönetsel ekonomik ve sosyal bakımdan kadın rolünü geliştirme araştırması¹

Ahmet Kaya²
Mehmet Esen³

Abstract

Turkey is a big country with a population approaching 78 million. The 50.2% population of it men and 49.8% are women. According to the data 2014, Turkey is located in the category of developing countries with 10.518 dollars national income. But, young people potential and geopolitics position can not be converted to advantage for country's economy. Because, we have to see the Netherlands which has 17 million population, has greater national income than Turkey's which has 78 million population. This situation is undesirable status for Turkey that can not rise to the level of developed countries, unless use your advantages. However, young people are becoming aging.

In this research, Turkey's least developed regions, Gümüşhane and its districts have been issued and the role of women's social and economical situations are researched. For that reason, the obtained results are analyzed by statistical approaches and some inferences about that have been given.

Özet

Türkiye, 2014 yılı sonu itibari ile 78 milyona yaklaşan nüfusu ile büyük bir ülkedir. Nüfusun % 50.2'si Erkek, % 49.8'i kadınlardan oluşmaktadır. Bununla birlikte Türkiye, 2014 verilerine göre 10.518 dolar civarında kişi başı gelire sahip olan ekonomiler kategorisinde yer alan, jeopolitik ve genç nüfus potansiyelini avantaja dönüştürememiş ülkelerden bir tanesidir. Çünkü 78 milyon nüfusa sahip Türkiye'nin milli geliri, 17 milyonun altında nüfusa sahip Hollanda'nın gerisinde olduğunu görmek gerekir. Bu güne kadar Türkiye'nin Genç nüfus avantajının kaybolmakta olduğu, nüfusun yaşlanmaya başladığı ulaşılan diğer bir sonuçtur.

Bu çalışmada Türkiye'nin az gelişmiş bölgelerinden biri olan Gümüşhane ili ve seçilen ilçelerinde yapılan, kadının sosyal ve ekonomik yaşamındaki rolünün geliştirilmesi araştırmasında elde edilen sonuçlar, istatistiksel yöntemlerle analiz edilerek bir genel çıkarsama yapılması amaçlanmaktadır.

¹This research empowerment of women and women's STKs in Turkey, have been supported by the European Union Grant Program.

²Assoc. Prof. Dr., Ege University Tire Kutsan Vocational High School, Department of Computer Programming, ahmet.kaya@ege.edu.tr.

³ Lecturer&Statistician, Ege University Science Faculty, Field Research Coordinator. mehmet.esen@ege.edu.tr

Keywords: Women’s role, Women’s STK’s, Woman and social life, Woman and economical life. **Anahtar Kelimeler:** Kadının rolü, Kadın STK’lar, Kadın ve sosyal yaşam, kadın ve ekonomik yaşam.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

IMF’nin yapmış olduğu 13 Mayıs 2015 tarihli araştırmaya göre, 2014 yılı sonu itibari ile Türkiye, kişi başı 10.518 dolar milli geliri ile gelişmekte olan ülkeler kategorisinde yer alan, ekonomik olarak az gelişmiş ile gelişmiş ülkeler arasında yer bulabilen bir ülkedir. 2015 Yılında milli gelirin 11.018 dolar düzeyine ulaşabileceği öngörülmüştür (IMF, 2015).

Türkiye’yi gelişmiş ülkeler kategorisinin altında bırakan sebeplerden biri kadınlara yeterince istihdam sağlanamamasından kaynaklanmaktadır. Çünkü; Gelişmiş, milli geliri yüksek ülkelerde, tam istihdamın sağlandığını ve iktisadi faaliyet grubu içerisinde yer alan emek gücünün büyük oranda istihdama dahil edildiğini görmek gerekir (Pekin, 2014).

Bunun en önemli sebebi; politik kaygılar, planlama yetersizlikleri, Türkiye’nin sermaye yetersizliği, tasarruf alışkanlıklarının gelişmemiş olması, kadına biçilen rol, kadınlara ilgili toplumsal değer yargıları, kadınların toplum içindeki statüsü ve benzeridir. Bu yaklaşımların sonucu olarak, toplum içerisinde kadınlar bakımından sosyal, ekonomik ve yönetsel statü eksikliği söz konusu olmaktadır. Ayrıca, Türkiye’nin en önemli kaynağı gibi duran genç nüfus, başka bir deyişle iktisadi üretim faktörü olan emek, sermaye yetersizliği nedeniyle avantaja dönüştürülememektedir. Gelişmiş ülkelerin, bu performanslarını toplumda tam istihdam sağlayarak ve kadının emek gücünü önemli bir faktör haline getirerek edindikleri göz önünde bulundurulduğunda, kadın istihdamının aciliyeti ve önemi kendiliğinden ortaya çıkmış olur.

Geçmişten günümüze gelen eğitim düzey düşüklüğü, kadını rol model yapan faktörleri ortadan kaldırmakta, aile ekonomisinin sorumluluğunu büyük oranda erkeklere yüklemekte, toplum hayatının önemli bireyleri olan kadınların toplum ekonomisine katılımını sınırlandırmaktadır. Bu sınırlama, ülke olarak gelişmekte olan ülkeler kategorisinde kalmamızın nedenlerinden biri olarak da değerlendirilebilir.

Yaşamda cinsiyet eşitliği, toplumları güçlendirmenin yanı sıra kadının sosyoekonomik bakımdan üretime ve yönetime katılmasını sağlayan önemli bir olgudur. Demokrasinin değer kazandığı ülkelerde kadının güçlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınmanın anahtarlarından biridir. Bu bakımdan Türkiye’de kadınların ekonomik ve sosyal durumlarına yönelik mevcut engeller tanımlanmalı ve buna yönelik adımlar atılmalıdır.

Yönetim anlamında da kadına yeterli şans tanınmadığı ve insiyatifin büyük oranda erkeklere bırakıldığı görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde sadece iki kadının vali olarak atandığı düşünülrse, içinde bulunulan durumun kadının ekonomik gücü ile çok da ilişkili olmadığı düşünülebilir. Ayrıca, Türkiye’de akademisyenlerin ancak % 25’inin kadın olduğu, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki kadın üye sayısının % 10 düzeyinin bile altında bulunduğu, Türkiye’de mülki idare amiri olarak; 16 kaymakam, 5 vali yardımcısı, 6 kaymakam aday olmak üzere toplam 27 kadının görev bulması, kadına biçilen yönetsel rolün yetersizliği olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, daha alt yönetim kademelerinde her geçen gün kadınların etkinliğinin artmış olduğunu görmek, önemli ve memnuniyet vericidir. Kadın öğretmen, kadın doktor, kadın avukat ve hâkim, kadın sanatçı, kadın polis, kadın asker ve diğer mesleklerden kadın memur veya çalışan sayısının hızla artmakta olduğunu da görmek gerekir. Bu gelişmeler, geleceğe yönelik olarak kadınlara biçilen rollerin artacağı anlamına gelmektedir.

Üniversite sınavlarına katılan kız adayların başarıları da her geçen gün artmakta ve erkek adayların çok önüne geçmektedir (Demir, 2014).

Ayrıca, üniversitelerde okuyan kız öğrencilerin başarı düzeyleri erkeklerle kıyaslanamayacak düzeyde yüksektir (Kaya, 2013).

Bu bilgilerden hareketle, kadınların gelecekte ekonomik, sosyal ve yönetsel anlamda daha etkin olacakları ve erkeklerin egemen olduğu bütün alanlarda eşit düzeyde belki daha fazla bir seviyede rol sahibi olabilecekleri değerlendirilmektedir. Kadının toplumdaki rolünün yükseltilmesinin aile içerisinde erkeğin ekonomik gücüne katkı sağlaması yanında, kadının aile içerisinde konumunu artıran bir faktör haline geleceği unutulmamalıdır. Böylece, esasında erkeğin aileyi geçindirme yükü hafiflemiş olacak, bununla beraber ekonomiye katkı sağlayan bir birey olarak kadın, aile ekonomisi ile birlikte ülke ekonomisine katma değer sağlamış olacaktır. Amerika ve gelişmiş Avrupa ülkelerinin hemen tamamında erkeğin sahip olduğu rol kadar, kadın da etkindir ve söz sahibidir. Bu sayede, bu ülkeler gelişmiş ülkeler kategorisinde değerlendirilmektedir. Demek ki, kadına sosyal, ekonomik ve siyasal roller vererek, erkeğin sırtına bindirilen yükler azalmakta ve ülkenin gelişmiş düzeyi yükselmektedir.

Kadın ve Sorunları

Kadınların sosyoekonomik ve sosyokültürel sorunlarının dile getirebildiği alanlardan biri Sivil Toplum Kuruluşlarıdır (STK). Literatürde; STK’lar, devlet dışı, devlet politikalarına alternatif bir kontrol mekanizması oluşturan, serbest piyasa ile ilgili kâr amacı gütmeyen ve karar alma mekanizmalarını etkileyen yapılar olarak tanımlanmaktadır. Sivil toplum; genel olarak sivil yapı üstünlüğünü güçlendiren, gönüllülük temelinde, farklı etkinlikler çerçevesinde özellikle toplumsal

öneme sahip her türlü sosyal politikanın oluşturulma süreçlerine etki etmeye katkı sunan ve demokrasilerin temellerinden biri olarak sunulan devlet dışı yapılar biçiminde tanımlanmaktadır.

Öte yandan kadına öncelik tanıyan ve kadın haklarının savunulması gibi konuları öne çıkararak sivil toplum kuruluşları üzerine yapılan çeşitli araştırmalarda, bu tür kuruluşların kadın hakları ve bu hakların siyaset ve yasa yapıcılara iletilmesinden etkin olduğu ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2012).

Hosei Üniversitesi, öğretim üyesi, Japon siyaset ve hukuk bilimcisi Prof. Dr. Eto Mikiko, bir bilimsel çalışmada sivil toplum kuruluşlarının kadın hakları konusunda yaptığı katkıları şu şekilde özetlemiştir:

- STK’lar, kadınların problemlerinin, toplumsal düzeyde tartışılmasına zemin hazırlamaktadır.
- Kadınlara ait sorunların çözümlerinde etkili olacak bilgilere erişimi ve bu bilgilerin paylaşımını yüksek oranda arttırmaktadır.
- Kadınlarda siyasi bilinci yükselterek, siyasette söz sahibi olmalarını teşvik etmektedir.
- Kadınlara ait taleplerin sosyal politikalara dönüşmesi yolunda alternatif mekanizmalar oluşturmaktadır.

Bu nedenle kadınların sivil toplumda etkin rol almasının, yalnızca toplumsal platformda farklılık yaratmada ya da sosyal politika üretme süreçlerine etki etmede değil, sivil toplumda kadının daha görünür olması, toplumun farklı kesimlerine ait problemlerin de politika yapım süreçlerinde dile getirilmesi ile demokratik çoğulculuğu güçlendiren bir yönü bulunmaktadır. Kadın sivil toplum kuruluşlarında dikkati çeken diğer bir nokta, bu kuruluşların örgütlenme açısından yatay bir örgütlenme modelini uygulamaları, karar mekanizmalarının daha çoğulcu olması ve katı hiyerarşik yapıdan kaçınılması biçiminde gözlenmektedir. Ülkemizde demokratik çoğulculuk prensibi çerçevesinde hareket etme, alternatif politikalar oluşturmada etkinlik, halka açıklık gibi konular genel olarak sivil toplumda yaşanan problemlerdir. Kadın sivil toplumu, yaşanan bu problemlere kendisini resmi ideolojilerden sıyrıldığı ölçüde, alternatif sesleri duyurarak ve sosyal politikalar oluşturma süreçlerinde dâhil olarak katkıda bulunabilir.

Ülkemizde kadına dair sosyal politikaların üretilmesinde kadın sivil toplumunun etkisi önemlidir. Farklı ülke örneklerinde, üretilen politikaları hükümete ileten mekanizmalarla çalışan sistemlerden de söz etmek mümkündür. Örneğin İngiltere’de yarısı hükümet desteği ile işleyen kadın konseyi, ülkedeki farklı kadın sivil toplum organizasyonlarının taleplerini hükümete iletmeye ve taleplerin koordinasyonunda aracı bir mekanizma olarak görev yapmaktadır. Hollanda’da kadın sığınma evleri konusunda, halka ulaşmada hükümet sivil toplum kuruluşlarından destek alınmakta ve ortak projeler üretilmektedir.

Sivil toplumun oluşumu, ülkemizde çokça sekteye uğramış ve farklı görüşlerin ele alınabildiği çok sesli zeminler tartışılır hale gelmiştir. Bu atmosfer geç kalmış olmaktan öte bir alternatif olarak

değerlendirilebilir. Yurtdışı uygulamalarında öne çıkan başarılı örnekler, ülkemizde farklılaşan tartışmaları yeniden ele almada yol gösterici olabilir.

Bugün sivil toplumu tartışırken, kadınlara önemli görevler düşmektedir. Toplumun ve kadının hak ettiği seviyeye çıkması ancak, hak ve özgürlüklerinin farkında olan, sosyal hayatın tam içinde, ekonomiye katkı yapan, ailenin temeli ve en önemlisi örgütlü kadın özelliği ile gerçekleşecektir. Tüm bu görüşlerden hareketle, kadının sosyal ve kültürel hayata da, ekonomik hayata da katkısı bir bakıma kadına yönelik aktiviteler ve projeler geliştirebilecek sivil toplum kuruluşlarıyla ve kadınların bu kuruluşlarda etkin görevler almaları ile gerçekleşecektir.

Araştırmanın yapıldığı bölge açısından düşünüldüğünde; ilgili proje kapsamında yapılan araştırmadan da görüleceği üzere, hali hazırda kadının bu anlamdaki etkisizliği yakıcı bir sorun olarak güncelliğini korumakla birlikte, kadınlarımızın sosyal projeler üretecek sivil toplum kuruluşlarına olan sempaticileri ve bölgemizde kurulabilecek sivil toplum kuruluşlarına üyelik konusuna olumlu yaklaşımlar umut vericidir (Yılmaz, 2012).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, az gelişmiş illerimizden, Karadeniz bölgesinin Gümüşhane ili ile Kelkit, Kürtün, Torul, Şiran ve Köse ilçelerinde kadının sosyal yaşam ve aile ekonomisindeki rolü araştırılmaktadır. Bu çalışma aynı zamanda örgütsüz kadınların örgütlenmeye bakış açısını analiz etme amacı taşımaktadır. Saha araştırması, Kadın ve Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının Güçlendirilmesi Hibe Programı kapsamında, Bölgesel Gelişme Faaliyetlerini Destekleme Derneği (GEFAD)’IN başvurusu ile Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti desteği ile Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdari Başkanlığı’nın ekonomik destekleri ile yapılmıştır. Araştırmada kadın gözünden, araştırma yapılan kentin yaşam profilini ortaya koymaya yönelik sorulara yer verilmektedir. Kentin sosyal ve kültürel faaliyetlerinin kadınlar için yeterli olup olmadığı ve kadının il ve ilçe ölçeğinde ekonomik ve sosyal etkinliklere katılıp katılmadığı araştırılmaktadır. Kadının kent ekonomisindeki durumu için ise yeterli iş alanları, kadınların istihdam edilebilirliği ve aile ekonomisine katkı düzeyi sorularına yanıt aranmaktadır.

Araştırmanın diğer bir amacı, örgütsüz kadınlardır. Kadın sorunlarının çözümüne yönelik çalışma, hak ve özgürlüklerin kazanılması konularında kadınların sivil toplum kuruluşlarında örgütlenme gereksinimi araştırılmaktadır. Kadınların; platform, dernek, sendika, vakıf gibi sivil toplum kuruluşlarına üye olup olmadıkları araştırılmakta ve kadınların bakış açıları ortaya konmaktadır.

Araştırmanın Toplam Süresi

Araştırmanın süresi; ekiplerin oluşturulması ve ön eğitim çalışmaları yapıldıktan sonra, 10 aylık bir sürede tamamlanabilmektedir. Bu süreç, araştırma için ön görülen süre ile birebir uyumlu olarak gerçekleşmiştir.

Araştırmanın Genel Hedefleri

Araştırmanın genel hedefleri; Ülkemizde toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılması, kadınların kendi rollerinin ve sorunlarının farkına varmaları, sorgulama ve çözüm üretmede kendilerini daha iyi ifade etmeleri hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra kadınların toplumsal ve ekonomik karar almada kamu hayatına aktif biçimde katılımlarını teşvik etmek, kamu kaynaklarına ve sosyal hizmetlere eşit bir şekilde ulaşımı sağlayacak sosyal, ekonomik ve kültürel gelişimini hızlandırmak biçiminde tespit edilmiştir.

Araştırmanın Özel Hedefleri

Gümüşhane il ve ilçelerinde yaşayan en az ilköğretim mezunu 18-40 yaş arası 400 genç kadının sosyal ve ekonomik alanlardaki duyarlılığını geliştirmek ve toplumsal rollerdeki gücünü arttırmak. Kadınların kendi kadın Sivil Toplum Kuruluşlarını (STK’larını) kurmaları ile STK’larda aktif görevlerde bulunmalarını desteklemek ve STK’ların kurumsal yapılarının iyileştirilmesine katkı sağlamak.

Araştırmaya Katkı Sağlayan Kurumlar

Araştırmaya katkı sunan çok sayıda kurum bulunmaktadır. Bu kurumlardan Gümüşhane il Özel İdaresi ve Gümüşhane merkeze bağlı Arzular Belediyesi’nin sunduğu katkılar önemlidir.

Hedef Örnekleme Grubu

Araştırmanın hedef örnekleme grubu, Gümüşhane il ve ilçelerinde bulunan 18-40 arası 400 kadın ve ildeki kadın STK’larıdır.

Nihai Hedef Kitle

Ülke genelinde 40 milyona yakın kadın gurubu, kadınla ilgili STK’lar, genç kadınlar ve Başbakanlık Kadının Sosyal Statüsünü Geliştirme Müdürlüğü (KSSGM) olarak belirlenmiştir.

Araştırma İçin Yapılan Aktiviteler

1. İl ve ilçe genelinde yaşayan 400 kadına; Kadın hakları, cinsiyet eşitliği, sosyal ve ekonomik yaşam ile kadın STK’ları konusunda teorik ve uygulamalı eğitim verilmiştir.
2. Kadınların kendi hakları, kadın-erkek eşitsizliği, sosyal ve ekonomik alanlardaki roller konusunda bilinçlendirme toplantıları yapılmıştır.
3. İlde 3 yeni STK kurulmuştur.
4. Kadınların kuruluşlarında aktif görev almaları sağlanarak örgütlenme kapasiteleri artırılmıştır.
5. Ülke genelinde başarılı kadın STK’ların örnek çalışmaları paylaşılmıştır.

Temel Faaliyetler

Proje ekibinin oluşturulması, STK danışma biriminin kurulması web sayfasının hazırlanması, proje tanıtım toplantısının organize edilmesi, kadın STK oluşumu, saha araştırmasının yapılması, kadın STK eğitimi çalışması, proje faaliyetlerinin akademik çalışma olarak belge haline getirilmesi, kadın ve kadın sorunları konulu ulusal bir sempozyum düzenlenmesi ve görünürlük faaliyetleri temel faaliyetler olarak yapılan çalışmalardır.

Materyal Metod

Bu araştırma kapsamında verileri toplamak amacıyla anket tekniği kullanılarak yüz yüze görüşme yoluyla alan araştırması yapılmıştır. Bu araştırma ile Gümüşhane ilinde yaşayan kadınların demografik profiline yanı sıra sosyal yaşama katılım düzeyi, aile ekonomisine katkısı, kadın örgütlenmesi için ilgi ve motivasyon düzeyi, kadının yeri ve konumu gibi sosyokültürel ve sosyoekonomik verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır. Örneklem yöntemi olarak, her örneğin eşit şansa belirlendiği Basit Rastgele Örneklem (BRÖ) yöntemi kullanılmıştır.

BRÖ, olasılıklı örneklem yöntemlerinden biri olup, örneklemede her birime negatif olmayan ve bilinen olasılıklarla seçim şansının tanındığı bir yöntemdir (Baskan, 1990).

Buna göre; Gümüşhane il merkezi ve ilçelerinin tümünden cadde ve sokaklar seçilmiş, yine aynı örneklem yöntemi ile bu cadde ve sokaklardan haneler, kamu ve özel kurumlar ve bu kuruluşlarda bulunan kadınlar seçilerek örneklem grubu oluşturulmuştur.

Araştırma Sonuçları

Araştırma kapsamında hazırlanan anket 18-40 yaş aralığındaki kadınlara uygulanmıştır. Anket formunda 25 soru yer almıştır. Formun 1-8 arası soruları demografik, 9-18 arası sorular, kadının yaşadığı kente ve kentteki sosyal ve kültürel yaşam, 19-25 arası sorular, temel kadın sorularına ilişkin

verileri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada Gümüşhane il sınırları içerisinde yer alan merkez ilçe ve 5 ilçede 577 kadın ile görüşülmüştür. 2011 yılı Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Gümüşhane ili, merkez ilçe ve Kelkit, Köse, Kürtün, Şiran, Torul ilçelerindeki kadın nüfusunun dağılımı aşağıdaki Tablo-1’de verilmiştir.

GÜMÜŞHANE	Kadın Nüfusu	Örnek Adedi	Görüşülen Kişi Sayısı
MERKEZ	15090	235	227
KELKİT	7379	130	125
KÖSE	1460	57	41
KÜRTÜN	1455	57	57
ŞİRAN	3903	87	80
TORUL	2174	60	47
TOPLAM	31461	626	577
Görüşme Gerçekleşme Oranı: $(577/626)*100 = \% 92.1$			

TABLO-1, Kadın Nüfusunun İl ve İlçelere Dağılımı

Demografik Sonuçlar:

Araştırmanın demografik sonuçları aşağıda verilen tablolar üzerinde ayrıntılı bir şekilde verilmiştir: Tablo-2’de, kadınların medeni durum, Tablo-3’te örneğe seçilen 18-40 arası yaş kategorisinde bulunan kadınların yaş grubu, Tablo-4’de kadınların sahip olduğu çocuk sayısı kategorik sonuçları bulunmaktadır.

Medeni Durum	SAYI	ORAN (Yüzde)	Kümülatif Oran
Evli	401	69.5	69.5
Bekâr	164	28.4	97.9
Boşanmış	12	2.1	100.0
TOPLAM	577	100.0	

TABLO-2, Kadınların Medeni Durum Sonuçları

Örneğe seçilen, kadınların medeni durumlarını ortaya çıkaran sonuçlara göre, kadınların yaklaşık % 69.5’unun evli olduğu belirlenmiştir. Kadın boşanma oranının % 2.1 düzeyinde gerçekleşmesi düşük bir sonuç olarak değerlendirilmekte birlikte az gelişmiş bölge verileri ile uyumlu bulunmuştur.

Yaş Grubu	SAYI	ORAN (Yüzde)	Kümülatif Oran
18-25	203	35.2	35.2
26-30	91	15.8	51.0
31-35	111	19.2	70.2
36-40	172	29.8	100.0
TOPLAM	577	100.0	

TABLO-3, Kadınların Yaş Grubu Sonuçları

Araştırma, 18-40 yaş arası, iş yaşamında aktif olması beklenen kadın nüfusa uygulanmıştır. Tablo-3 sonuçlarına göre; araştırmaya katılan kadınların % 35.2’si 18-25 yaş arası, % 29.8’u 36-40 yaş arası, % 19.2’si 31-35 arası, % 15.8’i 36-40 yaş arası kadınlardan oluşmuştur.

Çocuk Sayısı	SAYI	ORAN (Yüzde)	Kümülatif Oran
Çocuğu yok.	206	35.7	35.7
1-3 Çocuk	316	54.8	90.5
4-6 Çocuk	51	8.9	99.4
6’dan fazla Çocuk	4	0.6	100.0
TOPLAM	577	100	

TABLO-4, Kadınların Çocuk Sayıları Sonuçları

Araştırmada, örneğe çıkan kadınların % 54.8 oranında 1-3 çocuk sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bundan sonraki en yüksek oranı, % 35.7 ile çocuğu olmayan kadınlar oluşturmaktadır. 4-6 çocuk sahibi kadınlar, % 8.9’luk bir oranı temsil etmektedir. 6’dan çok çocuk sahibi olan kadınların sayısı, 577 kadın arasında sadece 4 olarak belirlenmiştir. Türkiye’de yaşam standartlarının yükselmesi ile birlikte, ortalama yaşam süresi artmakta ve nüfus yaşlanmaktadır (TUİK, 2015).

Eğitim Düzeyi Sonuçları:

Eğitim Düzeyi	SAYI	ORAN (Yüzde)	Kümülatif Oran
İlköğretim	254	44.0	44.0
Lise	188	32.6	76.6
Üniversite	124	21.5	98.1
Lisansüstü	11	1.9	100
TOPLAM	577	100	

TABLO-5, Kadın Eğitim Düzeyi Sonuçları

Araştırmaya katılan kadınların % 44.0’ü ilköğretim mezunu, % 32.6’sı lise mezunu, % 21.5’u üniversite mezunudur. Lisansüstü eğitim yapan kadınların oranı, % 1.9 düzeyinde gerçekleşmiştir. Kadınlar açısından geri kalmış Gümüşhane’de eğitim düzeyi bakımından tatmin edici sonuçların elde edildiği söylenebilir.

Sosyoekonomik Sonuçlar:

Kadınların sosyoekonomik durumlarının önemli bir parametre olduğu değerlendirilmektedir. Çünkü bu veriler, doğrudan kadın rolünün etkinliği açısından çok önemli olduğu düşünülmektedir.

Aylık Gelir Düzeyi	SAYI	ORAN (Yüzde)	Kümülatif Oran
500- 1000 TL	99	17.2	17.2
1001-2000 TL	93	16.1	33.3
2000 TL’den fazla	45	7.8	41.1
Sabit gelirim yok.	340	58.9	100
TOPLAM	577	100	

TABLO-6, Kadınların Ekonomik Gelir Sonuçları

Kadınların ekonomik gelir durumları irdelendiğinde, % 58.9’luk bir oran, sabit bir gelire sahip olmadığını beyan etmiştir. Bu oran, dikkate değer ve üzücü bir sonuçtur. Ekonomik gelirden yoksun

bir bireyin toplumsal rolünü geliştiremeyeceği sonucundan hareket edilirse, özellikle üzerinde durulması gereken boyutlardan birinin ekonomik gelir düzeyi olduğunu vurgulamak gerekir.

Aileye Katkı Düzeyi	SAYI	ORAN (Yüzde)	Kümülatif Oran
Katkı Yapabiliyorum	123	21.3	21.3
Katkı Yapamıyorum	403	69.9	91.2
Bazen Yapabiliyorum	51	8.8	100.0
TOPLAM	577	100	

TABLO-7, Aile Ekonomisine Katkı Düzeyi Sonuçları

Kadınların, “Aile ekonomisine katkı yapıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıt, ancak % 21.3 oranında “Evet” yanıtı bulmuştur. Bu sonuç, aile ekonomisine kadınların katkı düzeylerinin çok sınırlı bir düzeyde bulunduğu anlamına gelmektedir. Aile ekonomisine katkısı sınırlı olan kadınların, ülke ekonomisine katkıları da sınırlı olacaktır. Türkiye’de mutlaka değişmesi gereken bir gerçek, az gelişmiş bölgelerde eğitim öğretim hizmetlerini yaygınlaştırmak, herkesi bu hizmetlerden yararlandırmak ve ekonomik faaliyetlerin içerisinde var olmalarını sağlamaktır.

Mesleki Bilgi Profili

Örnekleme katılan kadınların mesleki bilgi profili Tablo-8’de belirtildiği şekilde elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre, az gelişmiş Gümüşhane bölgesinde iş gücünü katılım % 30 düzeyindedir. Ekonomik faaliyetlerin içerisinde bulunmayan kadınların oranı, % 70 düzeyindedir. Eğitim düzeyi bakımından çok da kötü durumda bulunmayan kadınların, iş gücüne katılım düzeyi bakımından olumsuz bir performans sergilediklerini, bunun sebebi olarak ta istihdam alanlarının yetersiz olduğunu vurgulamak gerekir. Bunun için Türkiye’nin bireysel tasarrufları artırarak, sermaye yeterlilik rasyosunu düzeltmesi ve bu kanalla elde edilecek kaynakları yatırımlara yönlendirmesi gerekir.

Meslek Bilgisi	SAYI	ORAN (Yüzde)	Kümülatif Oran
Kamu sektörü	62	10.7	10.7
Özel sektör	37	6.4	17.2
Serbest meslek	68	11.8	28.9
Emekli	5	0.9	29.8
Ev Hanımı/çalışmıyor	405	70.2	100.0
TOPLAM	577	100.0	

TABLO-8, Mesleki Bilgi Sonuçları

Kadın çalışanlardan % 10.7’si kamu sektöründe, % 6.4’ü özel sektörde çalışmaktadır. Gümüşhane ilinde yaşayan kadınların, yaşadıkları kente, kentteki sosyal ve kültürel yaşama katılımalarını ve sivil toplum kuruluşu, STK kavramına yaklaşımlarına ilişkin araştırma sonuçları:

Yapılan anket çalışmasında kadınlara yukarıdaki perspektif çerçevesinde 10 soru sorulmuş, ve sorulara “Evet”, “Hayır”, “Kararsızım” şeklinde yanıtlar vermeleri istenmiştir. Aşağıdaki tablo,

Gümüşhane ili genelinde görüşülen kadınların bu sorulara verdikleri yanıtlar, sayısal ve oransal olarak yer almaktadır.

Ankette Sorulan Sorular	Evet		Hayır		Kararsızım	
	Kişi Sayısı	Yüzde Oran	Kişi Sayısı	Yüzde Oran	Kişi Sayısı	Yüzde Oran
Bu kentte yaşamaktan memnun musunuz?	348	60.3	176	30.5	53	9.2
Yaşadığınız kentteki sosyal ve kültürel etkinliklerin “yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	72	11.5	463	80.2	42	7.3
Yaşadığınız kentte kamu ve özel kuruluşlar tarafından düzenlenen sosyal ve kültürel etkinliklere katılıyor musunuz?	181	31.4	372	64.5	24	4.2
Herhangi bir platform, dernek, sendika gibi STK'lara üye misiniz?	48	8.3	525	91.0	4	0.7
Yaşadığınız kentte kadınların çalışabileceği yeterli iş alanı olduğunu düşünüyor musunuz?	89	15.4	455	78.9	33	5.7
Yaşadığınız kentte kadınların aile ekonomisine yeterli katkı sağlayabildiklerini düşünüyor musunuz?	191	33.1	339	58.8	47	8.1
Yaşadığınız kentteki mevcut iş alanlarında yeterli kadın çalışan istihdam edildiğini düşünüyor musunuz?	112	19.4	435	74.4	30	5.2
Kadın sorunlarının çözümünde, kadın hak ve özgürlüklerinde kazanılması konusunda kadınların STK'larda örgütlenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?	431	74.7	104	18.0	42	7.3
Yaşadığınız kentte kadın sorunları, hak ve özgürlükler, kadın sosyal, kültürel ve ekonomik konumunu güçlendirici sosyal sorumluluk projelerinde yer almak ister misiniz?	336	58.2	190	32.9	51	8.8
Yaşadığınız kentte mevcut veya yeni kurulacak kadın örgütlenmesine yönelik çalışmalar yapacak bir STK'ya üye olmayı düşünür müsünüz?	268	46.6	218	37.8	90	15.6

TABLO-9, Gümüşhane ilinde yaşayan kadınların kente, sosyal ve kültürel yaşama katılımlarına ve STK'lara ilişkin Yaklaşımları

Gümüşhane ilinde yaşayan kadınların karşılaşılabilecekleri olası sosyal ve ekonomik sorunlara ilişkin önem algılama düzeyleri:

Gümüşhane ili genelinde 18-40 yaş grubu kadınlara uygulanan ankette yaşadıkları kentte karşılaşmaları olası sosyal ve ekonomik sorunlardan 7 tanesi belirtilerek bunları önem sırasına göre sıralamaları istenmiştir. Görüşülen kişilerin yaptıkları sıralamaya göre aşağıdaki tablo elde edilmiştir:

Kentte Karşılaşılması Muhtemel Sorunların Önem Düzeyleri	Kişi Sayısı	Yüzde Oran	Kümülatif Oran
Fazla Çocuk Sayısı	1	30	5.2
	2	31	5.4
	3	47	8.1
Aile İçi Şiddet	1	92	15.9
	2	53	9.2
	3	30	5.2
Kadınların Eğitim Sorunu	1	107	18.5
	2	76	13.2
	3	65	11.3
Kadınların Sosyal Hayattan Dışlanması	1	50	8.7
	2	79	13.7
	3	99	17.2
Kadınlara Yönelik İş Alanlarının Yetersizliği	1	103	17.9
	2	112	19.4
	3	128	22.2
Ailenin Ekonomik Sorunları	1	85	14.7
	2	141	24.4

	3	115	19.9	
Kadınların ekonomik özgürlüğünün ve aile ekonomisine katkısının yetersizliği	1	113	19.6	50.8
	2	86	14.9	
	3	94	16.3	

TABLO-10, Kadınların Karşılaşabilecekleri Olası Sorunların Sayısal ve Oransal Önem Düzeyleri

Yukarıdaki; Tablo-10’da belirtilen oranlar, görüşülen kadınlar tarafından ilk üç önem düzeyindeki algılanma oranlarıdır. Tabloya bakıldığında kadınlara yönelik iş alanlarının yetersizliği ve ailenin ekonomik sorunları birincil öneme sahip sorunlar olarak göze çarpmaktadır. Bu sorunları, kadınların ekonomik özgürlüğünün ve aile ekonomisine katkısının yetersizliği ile kadınların eğitim sorunu izlemektedir. Kadının sosyal hayattan dışlanması ve aile içi şiddet kadınlar tarafından üçüncü sırada yer almaktadır. Fazla çocuk sayısının daha minimal düzeyde bir sorun olarak vurgulandığı görülmektedir.

Sonuçlar

Kadın rolünün geliştirilmesi amacı ile Karadeniz bölgemizin az gelişmiş illerinden biri olarak Gümüşhane ili ve bu ile bağlı Kelkit, Köse, Kürtün, Şiran ve Torul ilçeleri, hedef araştırma sahaları olarak seçilmiştir. Örneğe seçilen her birimin, eşit olasılıklarla seçildiği basit rasgele örnekleme yöntemi ile 626 örnek belirlenmiş ve bunların 577’sine ulaşılarak yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Örnekleme seçilen birimlerin araştırmaya dâhil edilme oranı % 92.1 oranında gerçekleşmiştir. Bu oran oldukça tatmin edici ve yeterli olarak değerlendirilmektedir. Araştırmadan elde edilen dikkate değer sonuçlar şu şekilde belirlenmiştir:

1. Gümüşhane ili ve ilçelerinde görüşülen kadın sayısı şu şekildedir: Gümüşhane merkez 227, ilçeler; Kelkit 125, Köse 41, Kürtün 57, Şiran 80, Torul 47 olmak üzere toplamda 577’dir. Araştırmaya dahil edilen kadınlardan evli olanların oranı, % 69.5, bekar olanların oranı % 28.4, boşanmış veya dul olanların oranı % 2.1’dir.
2. Araştırmaya katılan kadınların % 35.2’si 18-25 yaş aralığında, % 29.8’i 36-40 aralığında, % 19.2’si 31-35 aralığında, % 15.8’i 26-30 yaş aralığında bulunmaktadır.
3. Çocuk sayısı bakımından; 1-3 çocuğa sahip kadınların oranı % 54.8, çocuğu bulunmayan kadınların oranı % 35.7, 4-6 çocuğa sahip kadınların oranı % 8.9, 6’dan çok çocuk sahibi olanların oranı % 0.6 oranında gerçekleşmiştir.
4. Eğitim düzeyi bakımından kadınların % 44.0’ü ilköğretim mezunudur. % 32.6’sı lise mezunu, % 21.5’u üniversite mezunu, lisansüstü eğitim mezunu kadınların oranı ise % 1.9 düzeyinde gerçekleşmiştir.
5. Ekonomik gelir bakımından kadınların % 58.9’u sabit geliri olmadığını beyan etmiştir. Kadınların % 17.2’si 500-1000 TL aralığında gelire sahip olduğunu, % 16.1’i 1001-2000 TL arası gelire sahip olduğunu beyan etmiştir. Kadınlar bu oranlarda ekonomik gelire sahip iken

aile ekonomisine katkı yaptığını belirten kadınların oranı % 21.3, katkı yapamadığını belirten kadınların oranı % 69.9, aile ekonomisine bazen veya kısmen katkı yaptığını bildirenlerin oranı % 8.8 düzeyinde kalmıştır.

6. Kadınlar bakımından önem düzeyine sahip (hiyerarşik) unsurlar şu şekilde belirlenmiştir:

- 1. Önem Düzeyi: Kadınlara yönelik istihdam alanlarının yetersizliği (% 59.4),
- 2. Önem Düzeyi: Ailenin ekonomik sorunları (% 59.1),
- 3. Önem Düzeyi:Ekonomik özgürlük ve aile ekonomisine katkı yapamama sorunları (% 50.8),
- 4. Önem Düzeyi: Kadınların eğitim sorunları (% 43),
- 5. Önem Düzeyi: Kadınların sosyal hayattan dışlanması(% 39.5),
- 6. Önem Düzeyi: Aile içi şiddet (% 30.3),
- 7. Önem Düzeyi: Çocuk sayısı fazlalığı (% 18.7).

Öneriler

Türkiye, gelişmekte olan ülkeler (develeoping countries) kategorisinde yer alan bir ülke olarak, gelişmiş ülkeler (developed countries) kategorisine yükselmek istiyorsa istihdam politikaları içerisinde kadını aktif bir şekilde taşımak zorundadır. Türkiye’nin kişi başına milli gelirinin 10.000 dolar düzeyinin bir kaç katına yükselme potansiyeli bulunmaktadır. Bunu gerçekleştirmek için erkek nüfusu kadar değerli bir kadın nüfusu bulunmaktadır. Bu bakımdan erkeklerin yarısı kadar bir oranda bile ekonomik faaliyetler içerisinde bulunmayan kadınların daha hızlı bir şekilde üretim ve ekonomik faaliyetlerin içerisinde çekilmesi gerekir. Gelişmiş ülke olmanın ön koşullarından biri budur. Vazgeçilmez bir hedef olarak, toplumda kadın rolünün geliştirilmesi ve kadına sadece evinin işlerini yapmaktan ve çocuk doğurmaktan sorumlu bireyler olarak bakmaktan vazgeçmek gerekmektedir.

Bu arada, gelişmekte olan ülkelerin başlıca sorunlarından biri olan sermaye yetersizliğine vurgu yapmak gerekir. Bu gün Türkiye’nin üçüncü büyük şehri, İzmir ilinde bile işsizliğin % 25’lere ulaşmış olması, endişe vericidir. 2015 Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, kentlerde yaşayanların oranı, % 90’lar düzeyinin üzerine çıkmıştır. Bu sonuç, 2000 yılı sonrası, köyden kente göçün çok hızlı bir şekilde artmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye’de uygulanan inşaata dayalı büyüme stratejisi, çok tehlikeli ve endişe vericidir. Ülkenin sınırlı miktarda sermaye kaynağını, sanayi bölgelerine aktarmak, katma değeri yüksek tekstil, tarım ve hayvancılık sektörlerini destekleyerek üretimi, dolayısıyla istihdamı artırmak gerekir. Bunun yerine çok maliyetli yapılar inşaa ederek, esasında ekonominin bir nevi altyapısı ve ölü yatırımını kabul edilen alanlara yönelmek ve reel

ekonomiye sınırlı katkısı bulunan yatırımlar yapma politikalarından vazgeçilmesi gerekir. İstanbul ve diğer büyük kentlerimizde açılan alışveriş merkezleri, tüketimi teşvik eden merkezlerdir. Gelişmiş ülkelerin tüketim politikalarını, gelişmekte olan ülke politikası olarak hayata geçirmenin ciddi sakıncaları bulunmaktadır. Bu politik tercihlerin olumsuz yansımalarının yakın zamanda görüleceği endişesi taşınmaktadır. Üretim yetersizliği yüzünden son iki yıldır ihracatın artmaması endişe vericidir. Geçmişte yaşanan ihracat artışı, katma değeri yüksek üretimlerden değil, ithalata bağlı artışlar kaynaklanmakta idi. Bu bakımdan döviz değerlerinin yükselmesinin ihracatı artırması beklenirken, bu beklenti gerçekleşmemiş, yine bir doğal sonuç olan ithalat düşüşü, ithalata bağımlı ihracat artışını baskılaması sonucunu doğurmuştur.

Bu ekonomik ve politik gelişmeler çerçevesinde, doğal bir sonuç olarak az gelişmiş Gümüşhane bölgesinde kadınlara yönelik iş alanları son derece yetersizdir. Dolayısıyla, kadınların ekonomik özgürlüklerini kazanma şansları bulunmamaktadır, aile ekonomisine katkı sunma olanağı da söz konusu değildir. Sonuç olarak; kadının, sosyal yaşama katılıp sivil toplum kuruluşları bünyesinde etkinlik göstermesi olanağı da kısıtlanmaktadır. Kadının sosyal yaşamın parçası haline gelememesi nedeniyle, sosyal hayattan dışlanması ve aile içi şiddet ön plana çıkmaktadır.

Teşekkür

Bu makalenin araştırmacı ve yazarları olarak, bu geniş soluklu çalışmanın bir bilimsel araştırma makale olması amaçlı teşvik ve destekleri için proje koordinatörü, Sayın Gülşah YILMAZ’a teşekkür ederiz. Bununla birlikte bu çalışmanın tamamlanması için emeği geçen koordinatör yardımcısı Sayın Bahar ÇALIK ve saha anketörlerine, maddi ve manevi destekleri ile katkı sağlayan kurumlara ve değerleri anket katılımcılarına ayrı ayrı teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Aydemir, D. *Kadın, Demokrasi ve Sivilleşme*, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, Web Sitesi.
- Baskan, Ş. (1993), *Uygulamalı İstatistik*, Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları, No:150, Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir.
- Baskan ş. (2000), *Anket Hazırlama Teknikleri*, Ege Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü, Araştırma Yöntemleri Ders Notları, Bornova, İzmir.
- Bilgi, S. (1995), *İzmir İlinde Yapılacak Kamuoyu Araştırmaları İçin Önerilen Örneklem Planları*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bornova, İzmir.
- Çaha, Ö. (2008), *Sivil Kadın: Türkiye ve Avrupa’da Sivil Toplum ve Kadın*, İstanbul, Savaş Yayınları.
- Demir, A. (2014) *2014 YGS Sınavları Değerlendirme Konuşması*, Bilkent, Ankara.
- Eto, M.(2008), *Women’s Autonomous Organizations, Civil Society and Democracy*, Paper Presented at Annual Meeting of APSA 2008. Boston, MA.
- IMF (2015), *Ekonomi, Politika ve Dünya*, www.dunya.com

Kaya, A. (2013), *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleki Eğitime ve Geleceğe Dair Düşünceleri*, International Journal of Human Sciences, ISSN:1303-5134, Volume 10, Issue:1 Year: 2013.

Keyman, F. (2004), *Sivil Toplum ve Demokrasi*, Konferans Yazıları. No.4.

Keyman, F. (2004), *Türkiye ve Avrupa’da Sivil Toplum*, İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Pekin, T. (2014), *Mikro Ekonomi*, Zeus Yayınevi, Buca, İzmir.

TÜİK (2015), *Türkiye İstatistik Kurumu Resmi sitesi*. www.tuik.gov.tr, Ankara.

Yılmaz G. (2012), *Gümüşhane’de Sosyal ve Ekonomik Yaşamda Kadın Rolünün Geliştirilmesi*, Projesi Koordinatörü, Gümüşhane.

Extended English Abstract

Turkey is a big country with a population approaching 78 million. The 50.2% of population are men and 49.8% women. According to the data of 2014, Turkey is located in the category of developing countries with 10.518 dollars national income. But, young people potential and geopolitics position has not been converted to advantage for country’s economy because, we have to see the national income performance of Netherlands which has 17 million population, has greater than the national income of Turkey’s which has 78 million population. This situation is undesirable status for Turkey that can not rise to the level of developed countries, unless use your advantages. However, young people are becoming aging.

Results:

In this research, Turkey’s least developed regions, Gümüşhane and its districts have been issued and the role of women’s managerial, social and economical situations are researched. For that reason, the obtained results about research are analyzed by statistical methods and some inferences about as follows:

Gümüşhane province and connected with Kelkit, Köse, Kürtün, Şiran and Torul district were selected as target areas. Each unit selected by simple random sampling with equal probability. Sample were identified and 626 of them reached 577’s face to face survey was conducted. In the survey sampling rate of selected unit has implemented a rate of 92.1%. This rate is considered quite satisfactory and sufficient. The remarkable results obtained from the research are defined as follows:

1. Number of women interviewed in Gümüşhane province and district are as follows: Gümüşhane center 227, districts; Kelkit 125, Köse 41, Kürtün 57, Şiran 80, Torul is 47, including 577 in total. The proportion of married women who were included in the study 69.5 %, 28.4 % the proportion of single, divorced or widowed which is the ratio of 2.1 %.
2. 35.2 % of women surveyed in the 18-25 age range, 29.8 % in the range of 36-40, 31-35 in the range of 19.2% , 15.8 % are in the range of 26-30 years.
3. The results, in terms of the number of children; 1-3 children with the rate for women was 54.8%, the proportion of women without children was 35.7%, the proportion of women with children 4-6; 8.9%, the proportion of those with many children only 6 is implemented by 0.6 %.
4. The results about educational level for women are: 44.0 % of women in terms of education level is primary school graduates. 32.6% of high school graduates, university graduates 21.5 %, while the proportion of women graduates graduate education is implemented at the level of 1.9 %.

5. Economic income results: 58.9 % of women in terms of economic income has declared that there is no fixed income. 17.2% of women that have revenues in the range of 500-1000 TL, 16.1 % of them has declared that 1001 to 2000. Women in these rates the proportion of women stating that contribute to the family economy while having economic income of 21.3 %, the proportion of women who reported not contributed 69.9 %, the proportion of notifying family economy that sometimes or partially contributed remained at 8.8 %.
6. Women with respect to severity level (hierarchical) elements are defined as follows:
 - 1. Severity: Lack of employment opportunities for women (59.4%),
 - 2. Severity: The economic problems of families (59.1%),
 - 3. Severity: Inability to contribute to economic freedom, and family’s economic problems (50.8 %),
 - 4. Severity: Women 's educational problems (43%),
 - 5. Severity: Exclusion of women in social life (39.5%),
 - 6. Severity: Domestic violence (30.3%),
 - 7. Severity: Children excess (18.7%).

Recommendations:

- Turkey is a country suffering from capital inadequacy as a developing country, is obliged to use this resource very accurate. Limited resources should be directed to the area to provide high employment. These areas are indentified as; textiles, agriculture and livestock.
- It needs to give up to build up shopping malls that make attractive social consumption. This policies, policies of developed countries.
- Measures should be taken to increase the value of women in social life.
- To meet the educational needs of women in less developed regions, measures should be taken.
- Social assistance should be made in order to meet the basic needs of women.
- Domestic violence is unacceptable. Legal measures should be taken without delay.